

Eilhard Lubin Fridericus Crusius

**Disputationum De Veritate Religionis Christianae, Ex P. Mornaei, De Eadem Libro
: Decimaquarta, Quod Deus Summum Hominis Bonum**

Rostochii: Reusnerus, 1602

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn756647444>

Druck Freier Zugang

R. U. theol.
Lubinus, Eilh.
d'iss. de veritate relig.
christianae 1-24.
1602:03.
1601-1602

Contenta:

- ① Frid. Cressius, De veritate religionis christianae I 1601
- ② Das. Rezzius, De ver. rel. chr. II 1601
- ③ Hart. Kallerwordian, De ver. rel. chr. III 1601
- ④ Joh. Buxlinus, De ver. rel. chr. IV 1601
- ⑤ Abr. Drentrot, De ver. rel. chr. V 1601
- ⑥ Joh. Frisius, De ver. rel. chr. VI 1601
- ⑦ Pet. Boethius, De ver. rel. chr. VII 1601
- ⑧ Boc. Hagius, De ver. rel. chr. VIII 1601
- ⑨ Dan. Nicolai, De ver. rel. chr. IX 1601
- ⑩ Joh. Wataham, De ver. rel. chr. X 1602
- ⑪ Joen Vintor, De ver. rel. chr. XI 1602
- ⑫ Werner. Fabricius, De ver. rel. chr. XII 1602
- ⑬ Paul. Fickius, De ver. rel. chr. XIII 1602
- ⑭ Frid. Cressius, De ver. rel. chr. XIV 1602
- ⑮ Das. Rezzius, De ver. rel. chr. XV 1602
- ⑯ Hart. Kallerwordian, De ver. rel. chr. XVI 1602
- ⑰ Joh. Buxlinus, De ver. rel. chr. XVII 1602
- ⑱ Werner. Fabricius, De ver. rel. chr. XVIII 1602
- ⑲ Joh. Frisius, De ver. rel. chr. XIX 1602
- ⑳ Pet. Boethius, De ver. rel. chr. XX 1602
- ㉑ Dan. Nicolai, De ver. rel. chr. XXI 1602
- ㉒ Joh. Wataham, De ver. rel. chr. XXII 1602
- ㉓ Joen Vintor, De ver. rel. chr. XXIII 1602
- ㉔ Paul. Fickius, De ver. rel. chr. XXIV 1602

Disputationum
DE VERITATE
RELIGIONIS

CHRISTIANÆ,
EX P. MORNÆI, DE
EADEM LIBRO,

Decimaquarta,
QVOD DEVS SVM-
MVM HOMINIS BONVM.

Quam

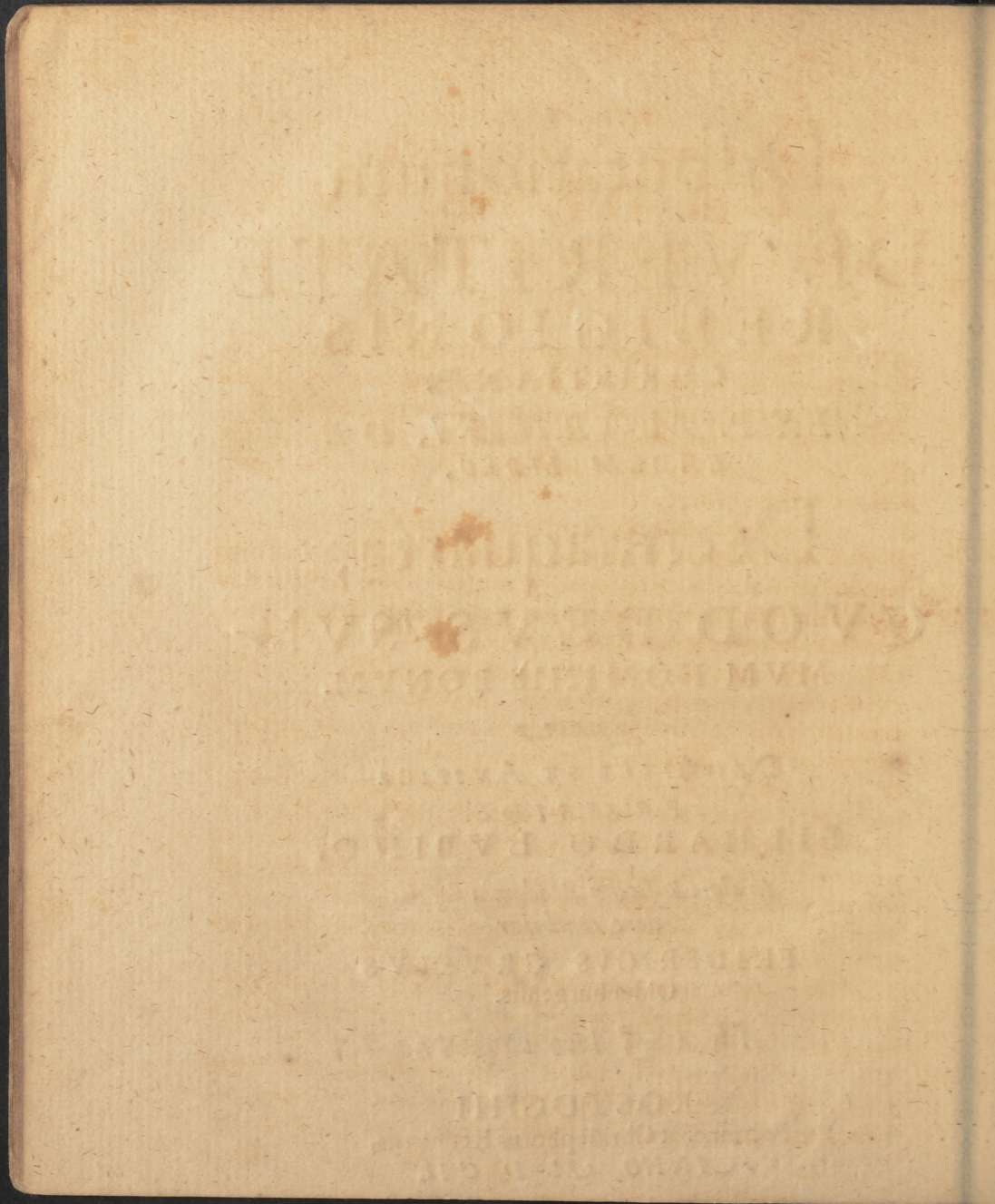
DEO DVCE ET AVSPICE
P R A E S I D E
EILHARDO LVBINO,

*In alma Rosarum Academia defen-
dere conabitur*

FRIDERICVS CRVSIIVS
Oldenburgensis,

Hora & loco consueto.

ROSTOCHII
Exprimebat Christophorus Reusnerus,
ANNO M. D. C. II.

DISPV TATIO DECIMAQVARTA.

QVOD DEVS SVM-
MVM HOMINIS BONVM.

I.

Cum naturaliter omnium rerum sit finis, siue is verè siue apparens bonus, erit utiq; & hominis aliquis finis (cum ipsa Sapientia, ipsa Bonitas Deus, nihil frustra, nihil Mali condiderit) quem Intellectus tanquam scopum respicere, & Voluntas tanquam Bonum debet appetere.

II. Finis a, quia necessariò melior est re ad finem tendente, & nihil sui ipsius finis esse potest; erit necessariò & hominis finis homine melior, qui cum scopo, quem creator omnium sibi proposuit coincidit, nempe Dei gloria; quæ ut finis mundi, ita & hominis summum Bonum & Felicitas.

III. Finis hic in naturâ integrâ, menti manifestissimè præluxisset, voluntati semper appetitus esset. Superfunt tamen etiam in corruptâ notæ, quibus finis hic cognoscatur, quatenus natura se corruptam sentit, & in gratiâ Dei bonum suum requirit.

IV. Ut autem usum instrumenti cuiusdem non ex corruptione sed integritate æstimamus, & ex peculiari suâ formâ, quâ ab alijs differt, quæ forma omnibus ejus generis instrumentis communis est: Ita etiam hominis licet jam corrupti finem ex perfectione, quam habuit debemus æstimare, idq; ex intellecta superiori animæ parte, quæ omnibus hominibus communis & peculiaris.

V. Summum etiam hominis bonum suas notas habet, quod sit universale, absolutum, & perpetuum, ultra quod nihil desiderari possit.

VI. Ad hæc notas summum Bonum examinabimus. Initio hæc non sunt in mundo; qui non est finis hominis, sed cujus finis homo, & refertur mundus ad sensus tantum, non autem intel-

etum hominis, qui nihil se dignum in mundo hoc intelligibili invenit.

VII. Restat ergo ut creator sit summum hominis bonum, summus finis, quem intellectus cognoscere & videre, Voluntas amplecti & amare deberet.

VIII. Cum autem integri & corrupti hominis idem sit finis illeq; non nisi à naturâ integri æstimari debeat; neq; divitiarum, neq; honores, neq; sanitas, neq; virtus, summum bonum esse possunt, cum illa integer integerrima ante lapsum habuerit. Qui integer ut ad Deum adspirabat, ita & nos corrupti ad eundem respirare debemus.

IX. Hic finis, hoc Bonum homini est peculiare, quod nobilissima sui parte intuetur, quod omnibus hominibus commune, & expositum, ad extra, ad intra, ad superiora intuenti, quo neq; clarius, neq; majus, neq; vicinius homini, neq; capacius.

X. Hujus Boni cognitio intellectus forma est, cujus in corrupta natura vaga quædam cognitio reliqua, quæ quia corrupta & confusa, ad impia, superstitiosa, etiam absurda & indigna fertur. Cum tamen hoc solum Bonum, sit universale, perfectum, absolutum, perpetuum, immutabile, cujus in corruptâ naturâ nihil, nisi anxium & vanum amissi desiderium reliquum est.

XI. Alij fines, aliaq; Bona, quæ sibi homines proponunt, ad eas, quas præscriptimus notas examinata, vanitatem, & falsitatem suam ultro produnt. Vbi videre est in omnibus commune Boni desiderium; at mira palatorum varietas ineptissima etiam, & absurdissima quæq; (more gravidarum picæ laborantium) appetentium.

XII. Non autem hic est finis, hoc Bonum in Mundo; aut opibus. Ad quas si creatus esset hominis intellectus, cæno & fordibus esset deterior. Iam opes non propter se, sed propter usum, appetimus; quæ uno momento possunt eripi; à quibus plurimi excluduntur; quæ opinione constant; quæ non in homine, sed extra hominem; quas etiam mali possident; quæ plures deteriores reddunt, & à Deo, vero Bono avertunt.

XIII. Non etiam est in alijs hominibus, vel honoribus; à quibus multi prorsus excluduntur; in quibus constituti damna & ma-

& mala vel patiuntur, vel alijs inferunt; ad quos etiam improbis
aditus patet, & apud improbos: qui si immerito obtingunt va-
nissimi sunt: si verò meritò, sunt virtutis umbra; quos plurimi
etiam virtute amittunt; ad quos paucissimi perveniunt; qui in
Malum & perniciem sæpè convertuntur, suosq; possessores de-
pravant; infelicissimos, anxios, trepidos reddunt.

XIV. Quid? quod à vulgo inconstanti dependeant; inter-
dum propter aliud quarantur. Deniq; tantum abest ut ambitio
ad verum Bonum tendat, ut prima sit, quæ hominem inde sedu-
xerit.

XV. Neq; etiam hic Finis, hoc Bonum est in homine ipso.
Nam homo ex seipso non ortus, sui ipsius etiam finis esse nequit,
sed illi demum qui fecit, utilis & bonus.

XVI. Non est in corpore hominis externo, quippe cum illo
moreretur, & anima tum Bonum amplius non haberet; Et pulcri-
tudo corporis quæ? quæ spectantem, quàm habentem magis
delectat; quæ levissima occasione perit.

XVII. Nec in animâ; cujus pars vegetativa valetudinem,
sensitiva voluptatem corporis; rationalis dum in Mundo occu-
patur Politicem, dum in seipsâ, Ethicem virtutem, dum in rebus
divinis, Sapientiam præstat.

XVIII. Sanitas hominis finis non est, sic enim homo sanus
ante lapsum nullum finem habuisset. Nec corrupti hominis finis
est, quippe qui hujus felicitatis capiendæ ineptissimus est; cujus
corpus intus, extra, sexcentis morbis patet, omni loco, tempore,
& ex quavis occasione; quæ arbori & plautæ longe perfectior:
& quâ deniq; sanitate corporis animæ valetudo longè est opta-
bilior.

XIX. Nec voluptas; quâ bestię plenius & jucundius sine
ullo pudore & pœnitentiâ perfruuntur: quæ homini nunquam
sincerâ, semper plus aloës, quàm mellis habens; quæ videri fu-
git; cujus vix duæ tresve partes toto corpore capaces; cum con-
tra ne minima quidem corporis pars sit, quæ innumeris morbis
non aperta sit.

XX. Quid? quod voluptas animæ hâc brutali corporis vo-
luptate longissimo intervallo optabilior; quod voluptas corpo-

ris, animam & corpus labefactet & corrumpat, quod possidentem imperfectum reddit, quod non nisi longissimo dolore brevis voluptas ematur; cujus modus & abstinencia etiam apud improbos virtus censetur; & cujus deniq; subjectum sensus, una cum corpore mors absomit.

XXI. Nec in virtute finis hominis; quæ domandis affectibus parata est vitam perturbantibus; ad quos fluctus si homo creatus esset, non initio tranquillus conditus fuisset. Et si post lapsum eo respicere debet; nemo finem illum consequi poterit, cum nemo affectibus carere possit.

XXII. Et si quis consequeretur, ad aliud tamen referretur, nempe ad vitæ tranquillitatem. Et quid virtute, si hanc vitam tantum spectet, infelicior? quæ laudatur quidem, à principe, à populo, at fame & frigore contabescat, neuter curabit. Cum nullum tam turpe sit vitium, quod uxorem non promptè inveniat.

XXIII. Nec Prudentia finis ille, quæ rebus mundanis administrandis paratur. Quæ res sunt malorum & miseriarum inexhaustum pelagus, ex quorum contrectatione non nisi dolores & ærumnas haurias; idq; tuo malo, Reip. bono. Quæ Prudentia si lucri vel laudis spe tractetur, ultimus finis non est.

XXIV. Nec deniq; Sapientia, quæ res divinas contemplatur seq; ad Deum erigit. Ad quam licet reliquæ, de quibus supra diximus, referantur, opes, valetudo, virtus, prudentia, summum tamen hominis finem & bonum absolvere non possuat.

XXV. Quantulo enim hæc sapientia sese erigit? Deum esse, omnes natura docet. Addat sapientia, quod sit bonus, justus. At si cui conscientia infusurret, quod homo malus sit, nihil justè agat: quid ex hæc sapientiâ, nisi morsus & dolores, consequetur?

XXVI. Neq; verò in Dei contemplatione altius, præter illud, quid Deus non sit, potest scandere, quod non sit ut homo mortalis, mobilis, mutabilis. Quæ altissima hominis contemplatio nihil, nisi abjectissima ignorantia: Ultra quam, qui per se sapere nituntur, idem cum illis faciunt, qui adversus solem intuenso cæcutiunt.

XXVII. Restat ergo, ut fidei alis, quo mentis acies nequit, everti ad Bonum illud pertingamus, quod etiam Ethnicorum quidam senserunt. Interim tamen hæc ipsa Fides in hac vita, quia credit,

credit, à Deo expectat, sperat, & desiderat: nondum habet, nondum possidet, nihilq; aliud est, quam mundanorum, & sui ipsius molestum fastidium, & futuri Boni impatiens desiderium, & in presenti futuri promissi Boni anxia & sollicita expectatio.

XXVIII. Nostræ ergo actiones finem hic, in quo acquiescant, non habent, in altero sæculo demum habebunt, videlicet visionem & cognitionem Dei: Deinde ad summum Bonum quod spectat, Dei cognitio, mentis perfectio, ergo Dei possessio voluntatis satietas, non hic, sed ibi expectanda, felicitas, quam nec oculus vidit, nec auris audiit, nec mens penetravit, nec ulla humani eloquij infantia expresserit.

XXIX. Ad sententiam Philosophorum quod spectat, omnes ad supremum finem respiciunt; sed quia in vitæ humanæ carcere & Labyrintho, nullis, aut cæcis ducibus errarunt; mirandum paucos, at certè Deo viam monstrante, in veram viam incidisse. Frustra interim illi, qui vitij fugâ se hoc bonum inventuros sperarunt, ignorantes illam à fugâ sui ipsius, qui ob lapsum omni mali fomitem circumgerat, incipiendum esse.

XXX. Varro 288. de summo Bono sententias Philosophorum refert, quæ ad notas supra recitatas examinata per se corruunt; & ipsis profitentibus ridiculæ apparuissent, si integritatis & lapsus hominis recordati fuissent.

XXXI. Inter quas tamen non nulli, ut de lapsu hominis aliquid cognoverunt, ita per transfennam quasi reditum ad Deum perviderunt. Epicureos cum Brutali sua voluptate in haras ad porcos relegamus. Nec Stoici sibi constant in virtute morum Bonum illud querentes.

XXXII. Peripatetici mentem ad Divinorum contemplationem erigere jubent: Verum quantam inde cognitionem consecuti sint, supra demonstratum. Quod Alexander & Averroës animadvertentes, nescio quibus separatis intelligentijs jungi voluerunt phantasia, aut mentis potentiâ, ipsi nõ minus alijs ridiculi.

XXXIII. Platonici soli Philosophorum uno gradu altius reliquis evecti, contemplationem nostram meram cum obscuritate & tenebris pugnam esse, ob animæ alas contractas & gravem casum sensere; In recuperatione alarum non in hac, sed in alterâ
vitâ,

vita, cum Deo jungimur & assimilamur, Summum Bonum posuerunt, quod illis est & Deo congi, & omnibus bonis impleri.

XXXIV. Aristoteles eodem redijse videtur cum inquit Deum principium, medium, & finem esse, & Deorum hominumq; hanc esse beatitudinem ut supra hæc caduca eVecti perfectissimâ Dei contemplatione perfruamur.

XXXV. Idem melius docent Pythagoras, Mercurius, Zoroastres. Seneca, Cicero, Plutarchus, Iamblichus qui felicitatis Ideam esse ait, Nosse bonum. Quæ cognitio sit sacra porta per quam ad Deum aditus patet, in altera vita demum rectè ingredienda. Idem melius & plenius integris libris Plotinus ait, & Porphyrius, Simplicius cum Epicteto & Syriano præceptoribus.

XXXVI. Hi Philosophi omnes beatos apud Deum in altera vita ponunt, & damnatos à Deo removent, & æternis pœnis cruciari dicunt, ut disertè facit Hermes, Orpheus, Pythagoras, Diphilus, Pindarus, Timæus Locrus, Plato ferè omnibus Dialogis, potissimum in Apologiâ, Cratylo, Theæteto, Gorgiâ, Phædone Decimo legum, ubi narrat absolutos ad dextram puros & nitidos stare inq; cætum transmitti, damnatos ad lævam situ & squalore oblitos cum ululatu & fridore ad inferos ablegari; Item Axiocho, 10 de Rep. &c.

XXXVII. Non jam memoro Plotinum, Porphyrium, Proclum, Hieroclem, qui plurima in hanc sententiam e gregiè dixerunt. Boni, inquit, Iamblichus anima cum Deo in celo spatiabitur, qui ei domiciliij loco erit, Verum quæ se sceleribus contaminarit, ad subterranea loca detrudetur, ut judicia, quæ in sceleratas animas exercentur, luat.

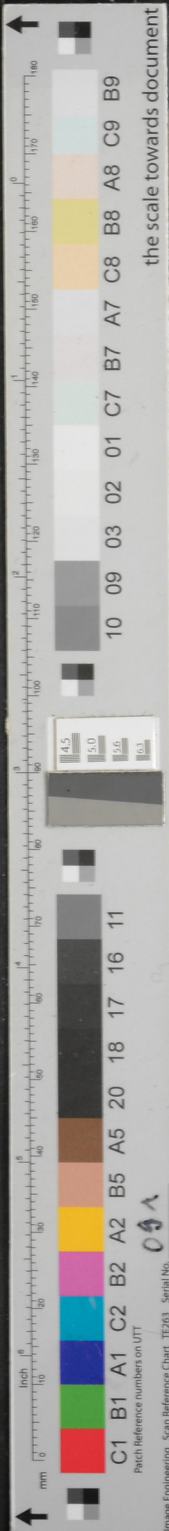
XXXVIII. Constat ergo finem hominis in hâc vitâ cognitionem & cultum Dei esse, Et Bonum illi fini adjunctum functionem ejus in celo. cui gloria, laus, & honor in æterna infinitorum sæculorum sæcula, Amen.

AXIOMATA.

1. *Finis & ad finem ordinatum, Bonum.*
2. *Finis ad finem ordinatis melior.*
3. *Nihil sui ipsius finis.*

ortis fuisse, non, ne crimen detegant, sed ne vir-
ant, ne ipsi quidem hostes Christianorum nē-

tionem illam repentinam, quā Deorum cultus
nt, ad constellationem referunt, quā mundum
z pro diversis cæli imaginibus singulos Plane-
ominari supponunt, quæ vesanorum hominum
Syro satis refutata sit, seq; ipsam explodat re-

climatibus tot regiones, urbes, oppida, familiæ,
imis sæpe religionibus inbuti, quā insaniam suam
Cumq; Planeta climatis religionis Judaicæ
ligio in totum orbem disseminata est, proprio

as Planetarum conjunctiones Religiones facere
i conjunctiones tantum, alij Iovem tantum, alij Io-
♄ Chaldaicam, cum ☉ Aegyptiam, cum ♃ Mahu-
a, cum ☾ Antichristianam, Addunt a. magnas medias
interq; se de religionis domo variè contendunt (quæ
ex fo) prius inter se insulsi & insani conveniant, an-
postulent.

es à conjunctione Stellarum dependent, cur cum illis
io Christiana tantæ sit durationis, tamq; latè pateat,
nativitatis tempore talem conjunctionem. quod nex
Astrologorum somnio sex esse possint Religiones
in una familiâ.

nde Religionis Thema erigere debeant à fine eius
ius, quæ oritur aut deniq; legislatoris ipsius Iesu ge-
ptias suas Christianis intolerabiles satis impie pio-

s hominis Genesi Religio, hoc est tot naturæ, regio-
j, Dæmones, affectus animi & mentis, cum vel ipso
on cogant, cum etiam in singulis regionibus aliquis
t.

contemplationum vanitatem eventus ipse manife-
stianam 360. annos duraturam dixerunt, quam Al-
xtendebat, Abraham Iudæus ad 1464, &, suo more

isti per Magiam facta esse contendunt exemplo Si-
nyanæi, Appulei Madaurenfis. Cum Simon vel eo
is sit, Iesu divinitati concesserit. Et cuius Diabolica
rejecta & cum ipso extincta est.

Apol-